

ЭШ ДӘФТӘРЕ

Балалар бакчасының зурлар төркеменә йөрүче
балаларда коррупциягә каршы
фикерләү формалаштыру

МӘКТӘПКӘЧӨ БЕЛЕМ БИРҮ ПЕДАГОГЛАРЫ
ҺӘМ АТА-АНАЛАР ӨЧЕН

ББК 74.100.5
Р12

Проектның җитәкчесе: Хәмитов Р.Г., Татарстан Республикасы Мәгарифне үстерү институты ректоры, педагогика фәннәре кандидаты, доцент

Автор-төзүчеләр: Руднева Я.Б., Татарстан Республикасы Мәгарифне үстерү институтының фәнни һәм инновацион эшчәнлек буенча проректоры, тарих фәннәре кандидаты

Манюрова Г.Х., Татарстан Республикасы Мәгарифне үстерү институтының мәктәпкәчә яшьтәгеләргә белем бирү лабораториясе мөдире, педагогика фәннәре кандидаты

Зарипова З.М., педагогика фәннәре кандидаты, Икътисад, идарә һәм хокук институты доценты

Кидрячева Р.Г., Яр Чаллы шәһәренең «Баланың сәләтен үстерү үзәге – «Фея» 83 нче балалар бакчасы» муниципаль автономияле мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе тәрбиячесе

Исаева Р.С., Яр Чаллы шәһәренең «Баланың сәләтен үстерү үзәге – «Балачак планетасы» 98 нче балалар бакчасы» муниципаль автономияле мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе тәрбиячесе

Татар теленә тәрҗемә: Шәмсетдинова Р.Р., Мәгарифне үстерү институтының татар теле һәм әдәбияты кафедрасы мөдире, филология фәннәре кандидаты, доцент

Рецензентлар: Измайлова Э.А., Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгының мәктәпкәчә яшьтәгеләргә белем бирү бүлеге җитәкчесе

Гаффарова С.М., Казан педагогика көллияте директоры урынбасары

Эш дәфтәре мәктәпкәчә белем бирү белгечләре, ата-аналар өчен балалар бакчасының зурлар төркеменә йөрүче балаларда әхлакый-этик тәҗрибә формалаштыру үзенчәлекләрен исәпкә алып эш оештыру өчен эшләнде.

Беренче номерлы «Серенә төшен» биремен башкару этаплары

1. Балалар белән бергәләп «Шалкан», «Кызыл калфак», «Доктор Айболит», «Бүрә һәм җиде кәҗә бәтиә» әкиятләрен укыгыз.

2. Балаларга эш дәфтәрендәге әкият персонажлары сурәтләнгән рәсемнәргә карарга тәкъдим итегез.

3. Балалар белән әкият персонажлары сурәтләнгән рәсемнәр буенча фикер алышыгыз: үзләре укыган әкиятләрдәге кайсы персонажларны таныганнар һәм атый алалар, алар фикеренчә, әкият персонажларының кайсылары яхшы гамәлләр, кайсылары начар гамәлләр кылалар.

4. Балаларга, эш дәфтәрендәге биремнәргә башкарганда, персонажлары яхшы гамәлләр кылган әкиятләрдән соң бирелгән шакмакларны кызыл төстәге карандаш, персонажлары начар гамәлләр кылган әкиятләрдән соң бирелгән шакмакларны зәңгәр төстәге карандаш белән буярга тәкъдим итегез.

5. Балалар белән әңгәмә оештырыгыз.

Икенче номерлы «Докторга нәрсә кирәк?» биремен башкару этаплары

1. Авторның балаларны дөвалау өчен банан сораган доктор турындагы әкиятен бергәләп укыгыз.

Бик нык дулкынлаган, борчылган маймыл доктор янына йөгереп килә.

Маймыл: Бәла! Бәла! Тизрәк! Тизрәк! Коткарыгыз! Коткарыгыз!

Доктор: Маймыл, тынычлан зинһар. Барысын да тәртип белән, ашыкмыйча гына сөйләп бир әле.

Маймыл: Бәла! Африкадагы барлык балалар авырыйлар! Аларның эчләре авырта!

Доктор: Бу эпидемия! Маймыл, әйдә, бергәләшеп уйлашык әле, аларга ничек итеп ярдәм итәргә мөмкин икән соң?

Маймыл: Доктор, уйлап торырлык вакытыбыз юк бит, әйдәгез, тизрәк Африкага очыйк.

Доктор: Маймыл, мин бара алмыйм. Беренчедән, минем вакытым юк. Икенчедән, дарулар юк. Өченчедән, акча юк.

Маймыл: Коточкыч хәл бит бу, коточкыч. Безнең балаларыбыз нишләп инде хәзер? Доктор, берәр нәрсә уйлап табык, зинһар өчен?

Доктор: Яхшы! Беләсезме, сез миңа тиз арада Африкадан самолет белән банан җибәрсәгез, мин сезнең балаларыгызны дөвалармын.

Маймыл: Доктор, үтенеп сорыйм, хәлебезгә керегез! Без авырган балаларыбыз белән бер самолет бананны берничек тә җыеп бетерә алмаячакбыз бит?

Доктор: Мин бер кешенең дә хәленә керергә җыенмыйм. Банан җибәргәнәгез, балаларыгызны дөваламыйм!

2. Балалар белән әңгәмә оештырыгыз: доктор дәрәс эшлиме?

3. Биремне эш дәфтәрендә башкарыгыз. Бирем: докторның сурәтен сызыклар ярдәмендә балаларны дөвалау өчен кирәк булган предметлар белән тоштырырга.

4. Биремнәргә башкарганнан соң, балалар белән әңгәмә оештырыгыз.

Өченче номерлы «Ни чәчсәң, шуны урырсың» биремен башкару этаплары

1. Балалар белән бергәләп «Аю белән бабай» («Тамырлар һәм сабаклар» – «Вершки и корешки») һәм «Алтын бөртекләр» («Золотые зёрнышки») әкиятләрен укыгыз.

2. Таныш булмаган сүзләренең мәгънәләрен аңлатып, әкиятләренең эчтәлекләре буенча әңгәмә оештырыгыз.

3. Балаларга эш дэфтэрләрәндә сурәтләнгән әкият геройларын игътибар белән карарга тәкъдим итегез.

4. Балаларга рәсемнәр арасыннан, үзләре уңай герой сурәтләнгән дип санаганын сайлап алып, эш дэфтэрләрәндә билгеләргә тәкъдим итегез.

5. Биремнәрне башкарганнан соң, балалар белән әңгәмә оештырыгыз.

Дүртенче номерлы «Буйыйбыз» биремен башкару этаплары

1. Балалар белән бергәләп «Өч дуңгыз баласы» әкиятен укыгыз.

2. Әкият персонажларының кылган гамәлләрән бәяләүгә корылган әкият турында фикер алышуны оештырыгыз. Геройларның кайсы яхшы, ә кайсысы начар гамәл кылган?

3. Балаларга эш дэфтәрәндә яхшы гамәл кылган геройларны ал төс белән буярга тәкъдим итегез.

4. Балаларга эш дэфтәрәндә начар гамәл кылган геройларны соры төс белән буярга тәкъдим итегез.

5. Биремнәрне башкарганнан соң, балалар белән әңгәмә оештырыгыз.

Бишенче номерлы «Намуслы малай» биремен башкару этаплары

1. Балалар белән бергәләп «Намуслы малай» («Честный мальчик») исемле корей халык әкиятен укыгыз.

2. Балалар белән әкиятнең эчтәлегә буенча фикер алышу оештырыгыз:

– Әгәр дә малай картка алтын яки көмеш балтаны үзенеке дип әйтсә, нәрсә булыр иде икән?

– Күлдән чыккан карт кем булган? Ул ни өчен малайны намуслылык ягыннан тикшереп карарга булды икән?

– Сезнең тормышыгызда, авырлыкка очраганда, намуслылыкның ярдәмгә килү очрагы булдымы?

– Намуслы булырга теләүчегә сез нинди тылсымлы киңәш бирер идегез?

3. Балалар биремнәрне эш дэфтәрәндә эшлиләр, аларның бурычлары – малайның рәсемен, сызык аша, үзләре дәрәс дип санаган җавап белән тоташтыру.

4. Биремнәрне башкарганнан соң, балалар белән әңгәмә оештырыгыз.

Алтынчы номерлы «Дәрәс җавап тап» биремен башкару этаплары

1. Биремне башкару алдыннан балалар белән әңгәмә үткәрегез һәм бирелгән ситуациянең мәгънәсен аңлатыгыз: балага, йокларга ятыр алдыннан, көн дәвамында уйнаган уенчыкларын җыеп куярга кирәк.

Бу биремне башкару өчен, балага түбәндәге ысулларның берсен сайлап алырга тәкъдим ителә:

А) Уенчыкларны җыеп кую өчен, энеңә (яки сеңлеңә) конфет бирү;

Б) «Мин теләмим!» дип баш тарту һәм йокларга яту;

В) Уенчыкларны мөстәкыйль җыеп кую.

2. Балаларга эш дэфтәрәндә үзләре дәрәс гамәл дип санаган очракны буярга тәкъдим итегез.

3. Биремнәрне башкарганнан соң, балалар белән әңгәмә оештырыгыз.

Җиденче номерлы «Рәсемнәрдәге тарих» биремен башкару этаплары

1. Балаларга эш дэфтәрәндәге рәсемнәрне игътибар белән карарга һәм анда сурәтләнгән затларның үз-үзләрен тотышларына бәя бирергә тәкъдим итегез.

2. Фикер алышу оештырыгыз.

3. Балаларга рәсемнәрне үзләре дәрәс дип тапкан эзлеклелектә тоташтырырга тәкъдим итегез.

4. Әңгәмә оештырыгыз.

Сигезенче номерлы «Нәрсә начар, нәрсә яхшы» биремен башкару этаплары

1. Балаларга эш дәфтәрләрендә сурәтләнгән персонажларның үз-үзләрен тотышларына бәя бирергә тәкъдим итегез.

2. Балаларга үзләре яхшы санаган гамәлләр сурәтләнгән рәсемне сайлап алырга тәкъдим итегез. Бу рәсемне елмайган смайлик белән тоташтырырга кушыгыз.

3. Балаларга үзләре начар санаган гамәлләр сурәтләнгән рәсемне сайлап алырга тәкъдим итегез. Бу рәсемне елаган смайлик белән тоташтырырга кушыгыз.

4. Биремнәрне башкарганнан соң, балалар белән әңгәмә оештырыгыз.

Тугызынчы номерлы «Яхшы гамәлне тап» биремен башкару этаплары

1. Балаларга эш дәфтәрләрдәгә рәсемнәрне игътибар белән карарга һәм анда сурәтләнгән затларның үз-үзләрен тотышларына бәя бирергә тәкъдим итегез.

2. Балаларга, алар фикеренчә, яхшы гамәлләр сурәтләнгән рәсемне сайлап алырга тәкъдим итегез. Бу рәсемне түгәрәк эченә алырга кушыгыз.

3. Биремнәрне башкарганнан соң, балалар белән әңгәмә оештырыгыз.

Унынчы номерлы «Жавабын тап, аңлат һәм буя» биремен башкару этаплары

1. Балаларга түбәндәгә табышмакларның жавабын табарга тәкъдим итегез:

1. Зурдыр, сорыдыр, усалдыр,
Куюннарга тиядер. (Бүре)

3. Патша түгел, үзе тажлы
Төлкә түгел – койрыклы.

Сәгать түгел – уята

2. Алда – борын,
Артта – койрык.

Тукмар түгел, ә аның дустаны... (Чукмар)

Уртада кыллы арка.

Ниф-Ниф түгел, Нуф-Нуф түгел,
Хезмәт сөющән ..... (Наф-Наф)

4. Аягым юк, үзем йөрим
Авызым юк, үзем исә,
Кемгә кайчан йокларга,
Кемгә кайчан торырга
Икәнән белеп әйтәм.

Тыңлаучан балаларны яратам,

Сүзендә тормаганнарны яратмыйм...

(сәгать)

2. Балаларга эш дәфтәрләрендә үзләре дәрәс дип санаган рәсемнәрне буярга тәкъдим итегез.

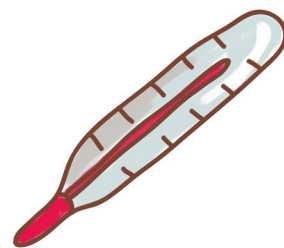
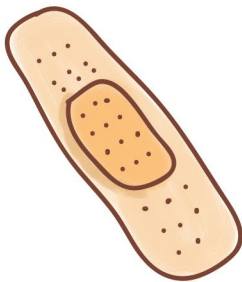
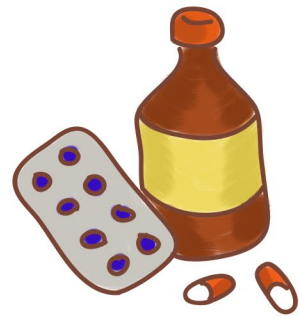
3. Биремнәрне башкарганнан соң, балалар белән әңгәмә оештырыгыз.

1нче бирем. «Серенә төшен»

2нче бирем. «Докторга нәрсә кирәк?»

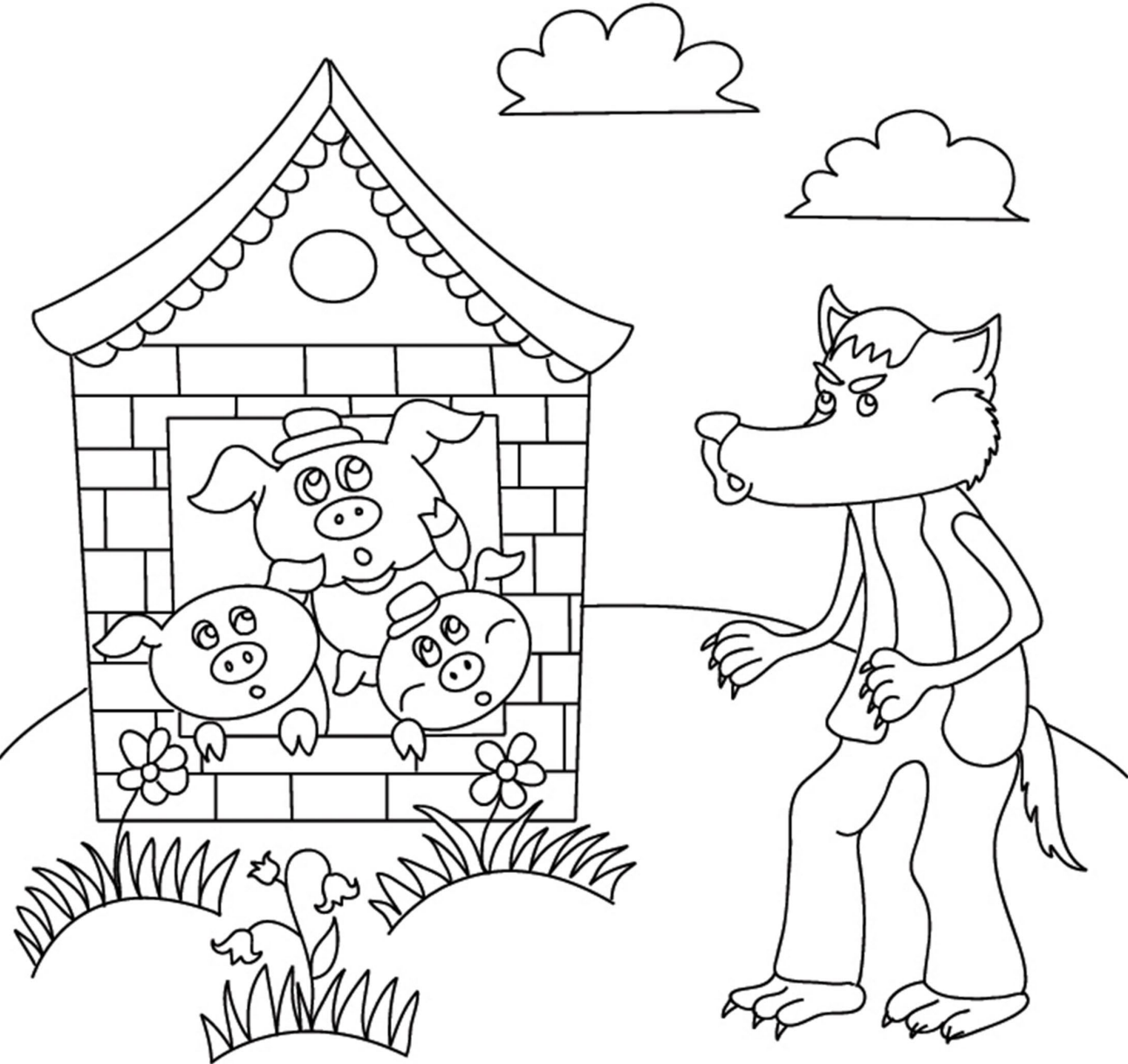

Знче бирем. «Ни чәчсәң, шуны урырсың»

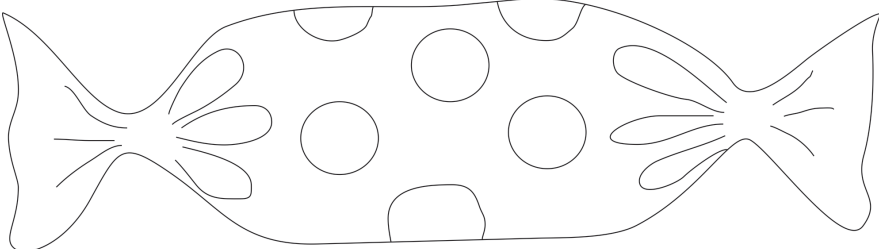
4нче бирем. «Буйыйбыз»

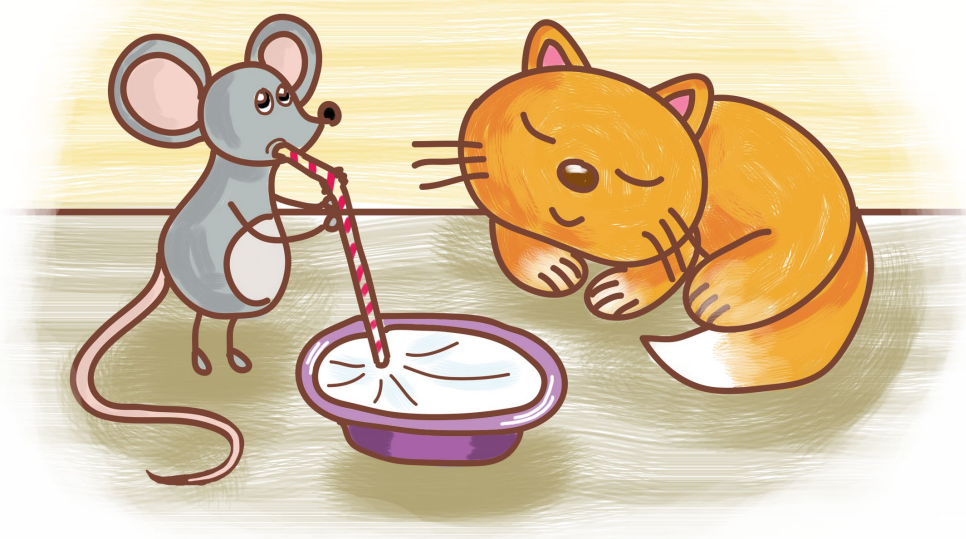
Бнче бирем. «Намуслы малай»

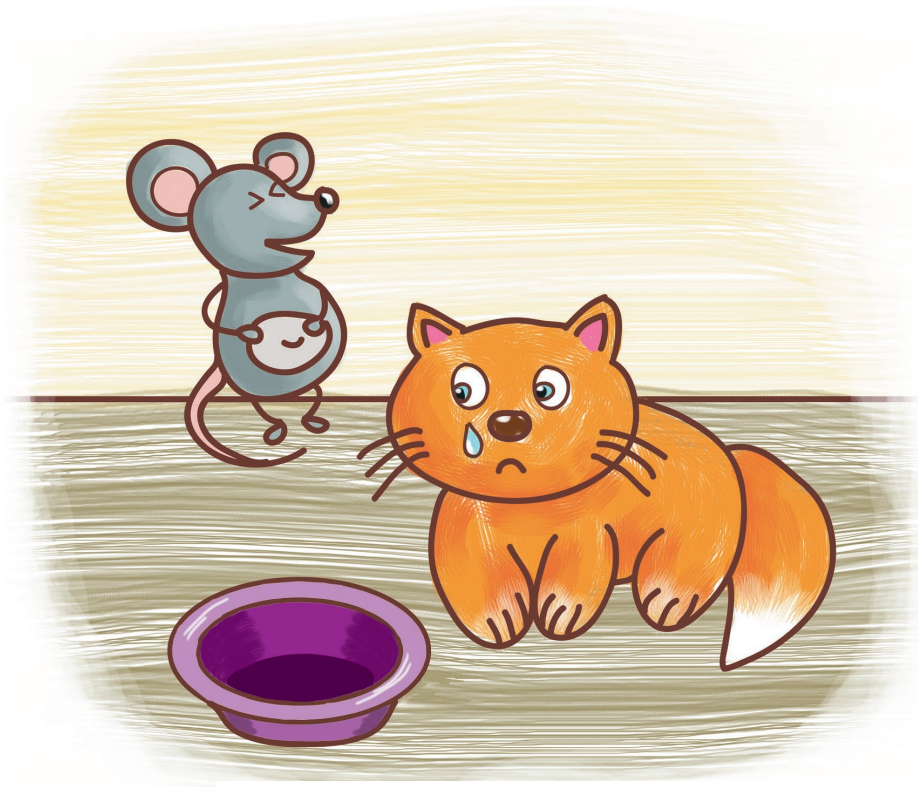
бнчы бирем. «Дөрес жавап тап»

7нче бирем. «Рәсемнәрдәге тарих»

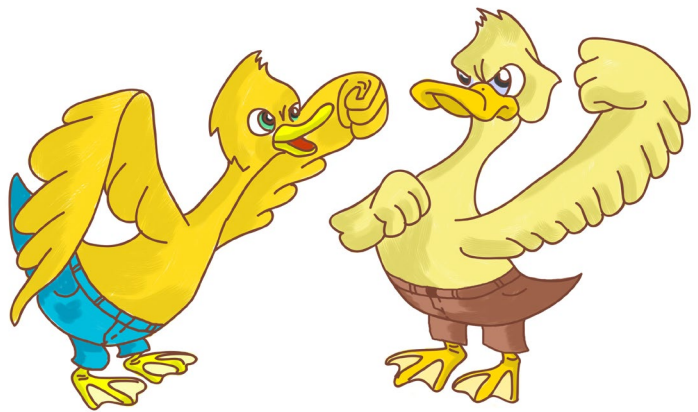

8нче бирем. «Нәрсә начар, нәрсә яхшы»

Әнчы бирем. «Яхшы гамәлне тап»

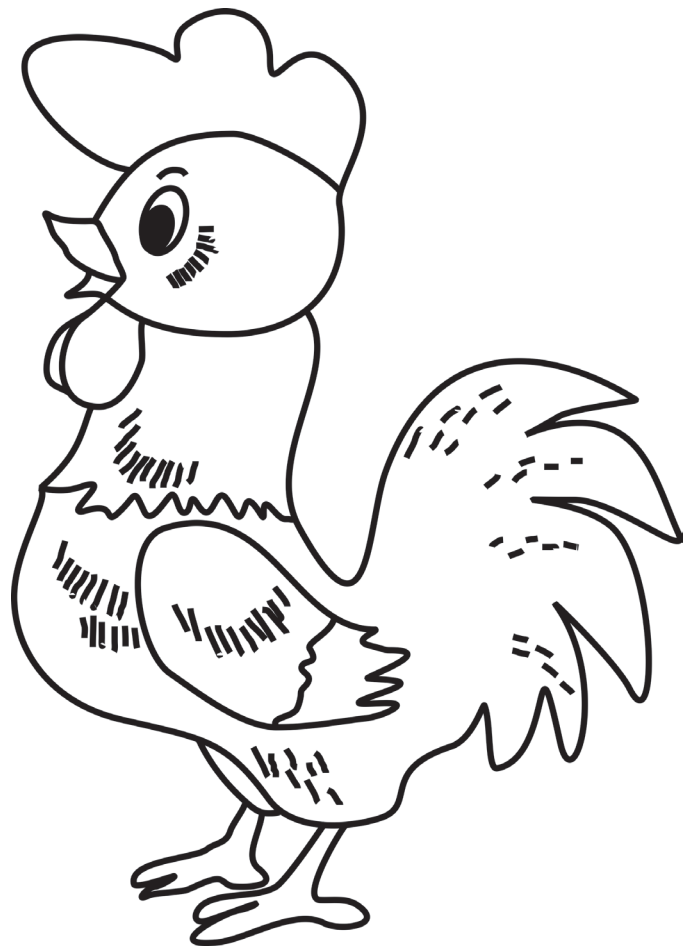

10нчы бирем. «Жавабын тап, аңлат нәм буя»

ЭШ ДӘФТӘРЕ

**Балалар бакчасының зурлар төркеменә йөрүче
балаларда коррупциягә каршы
фикерләү формалаштыру**

Мәктәпкәчә белем бирү педагоглары һәм ата-аналар өчен

Корректурa, компьютерная верстка, техническое редактирование
Гиниятуллина Р. С., Некратова А. В.

Художественное оформление
Мингазова М. Ю., Федорова О. В.

Форм. бум. 60x84 ¹/₈. Гарнитура Pragmatica.
Усл. печ. л. 2.

Оригинал-макет подготовлен в редакционно-издательском отделе
Института развития образования Республики Татарстан
420015 Казань, Б.Красная, 68
Тел.:(843)236-65-63 тел./факс (843)236-62-42
www.irort.ru, irort2011@gmail.com